KAZIMIERZ KUŹNIAR

KOLEKCJA KONKRECJI LESSOWYCH Z OKOLIC SŁOMNIK I MIECHOWA

Zewnętrzna warstwa skorupy ziemskiej ulega ustawicznym zmianom, przy czym tworzą się m. in. rozmaite nowotwory, czyli konkrecje. Powyższe zjawisko określa się w geologii jako diagenezę, czy zmiany, jakim ulega sedyment od chwili tworzenia aż do wystąpienia metamorfoz.

Przedstawiona na rysunkach kolekcja konkrecji wapiennych, zawierająca niemal 400 okazów, została zebrana podczas ćwiczeń ze studentami z gleboznawstwa leśnego Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1947 r. w okolicach Słomnik i Miechowa w rowach przeciwczołgowych.

Kształt znalezionych konkrecji był bardzo rozmaity, od utworów bardzo cienkich i długich, podobnych do igieł, do okazów o formach „bułowatych", płaskich i mających różną grubość. Wielkość znalezionych konkrecji mieściła się w bardzo szerokich przedziałach. Spotykano okazy wielkości ziarna grochu oraz liczące nawet trzydzieści kilka centymetrów długości.

Powierzchnia konkrecji była również bardzo urozmaicona. Jedne okazy miały powierzchnię zupełnie płaską, jak gdyby oszlifowaną, inne natomiast szorstką z rozmaitymi „naroślami", bądź też składały się z poszczególnych dachówkowato na sobie ułożonych blaszek.

W wielu przypadkach wyodrębniono formy przypominające do złudzenia postacie ludzkie i zwierzęce.

Konkrecje lessowe zawierają przeciętnie 50–70% $CaCO_3$, 2–18% CO_3, 20–35% gliny i piasku, ponadto małą zawartość K_2O i P_2O_5.

Oprócz konkrecji wapiennych znaleziono wiele sekrecji. Do sekrecji zaliczamy osteokole o kształtach podobnych do kości zwierzęcych. Składają się one z $CaCO_3$ i tworzą się z roztworów wapnia w pustych przestworach gleby, jakie powstają wskutek gnicia i butwienia organicznych substancji korzeniowych.

Nie stwierdzono wyraźnego związku między wielkością konkrecji a głębokością, w jakiej je znaleziono w profilu glebowym. Być może, że przyczyną tego była deformacja terenu lessowego wskutek procesów erozyjnych, tak charakterystycznych dla tego rodzaju utworów.

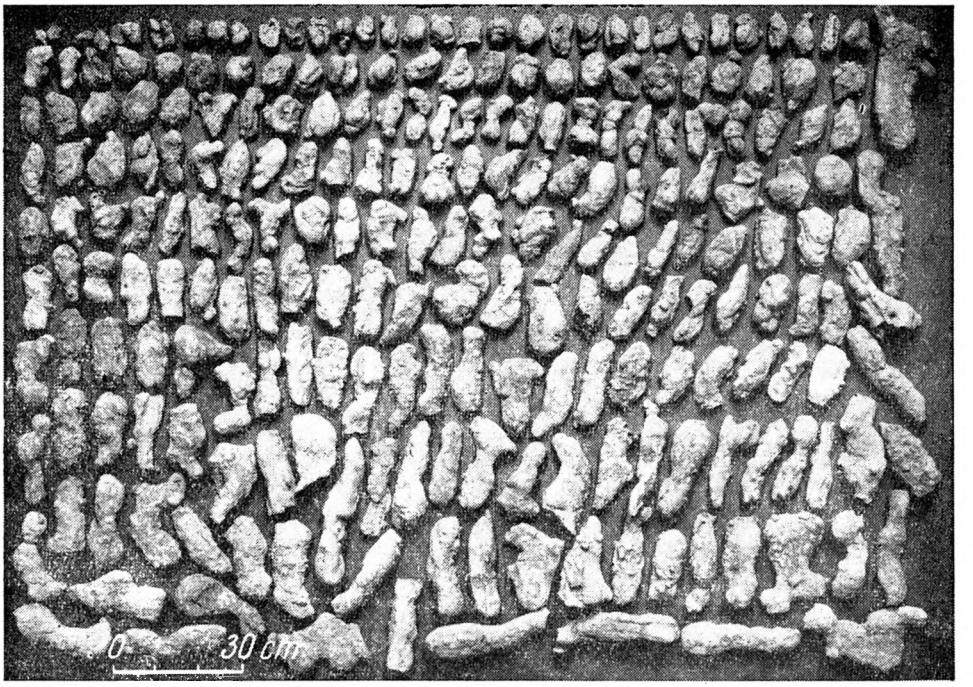

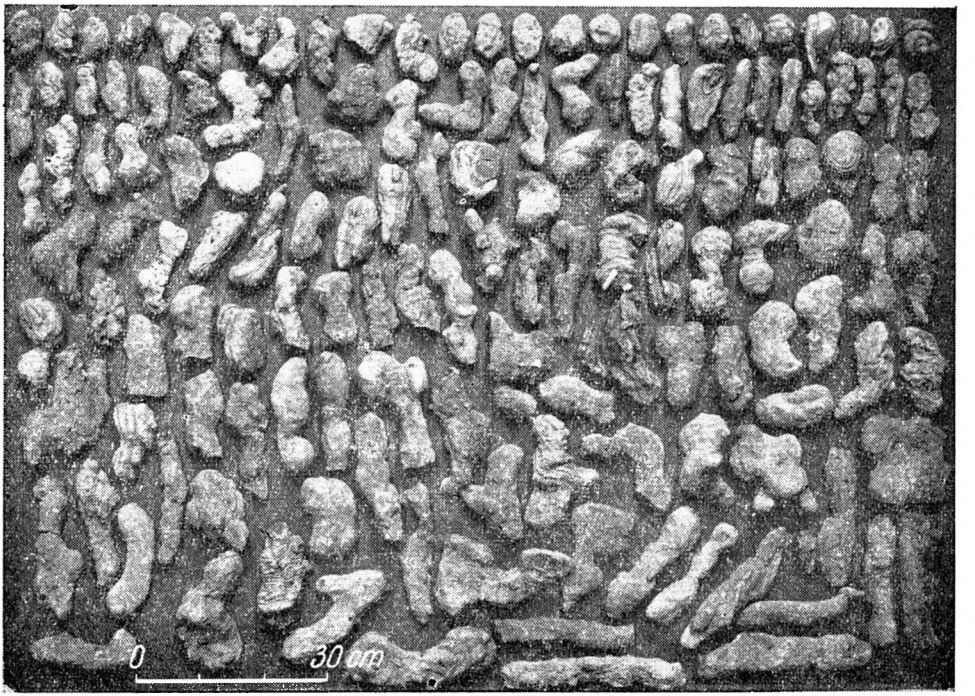

Nowotwory glebowe — lalki lessowe z okolic Słomnik i Miechowa (woj. krakowskie)